

EKONOMICKÁ FAKULTA TUL
Centrum oceňování majetku

TECHNICKÁ
UNIVERZITA
V LIBERCI

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

Specializační studium
Oceňování obchodních závodů (podniků)
Finanční řízení podniku 10/14

Ing. Šárka Hyblerová, Ph.D.
+420 485 352 481
sarka.hyblerova@tul.cz
www.com.tul.cz

10. Interakce podniku a finančního trhu. Finanční trh jako zdroj externího financování podniku.

Obsah

- **Finanční trh jako zdroj externího financování podniku**
 - **Bankovní úvěry**
 - **Faktoring a forfaiting**
 - **Leasing**
 - **Rizikový a rozvojový kapitál**
 - **Emise cenných papírů**

Zdroj externího kapitálu podniku

- Externí kapitál = kapitál získaný z vnějšího prostředí podniku (nikoli vlastní činností podniku = interní kapitál)
 - Bankovní úvěry,
 - *Obchodní úvěry (nejsou nástrojem zprostředkovatelů finančního trhu),*
 - Emise dluhopisů,
 - Emise akcií,
 - *Další formy závazků podniku (za zaměstnanci, státním rozpočtem, ... - nejsou nástrojem zprostředkovatelů finančního trhu)*

Bankovní úvěry

Bankovní úvěry – slouží k získání dodatečných peněžních zdrojů

- **Úvěr** je *časově omezené, úplatné* přenechání peněz obchodní bankou jejím klientům k volnému nebo smluvně vázanému použití;
 - úvěr mění úspory v investice;
 - obchodní banky jsou zprostředkujícími články mezi půjčovateli a vypůjčovateli.

Bankovní úvěry

Klasifikace bankovních úvěrů

- Podle reálného pohybu úvěrových peněžních prostředků můžeme rozlišit
 - **peněžní půjčka,**
 - **zapůjčení dobrého jména banky**

- Podle doby splatnosti lze pak rozlišit úvěry
 - **krátkodobé** se splatností do 1 roku (např. kontokorentní, směnečné, lombardní);
 - **střednědobé** se splatností 4 – 5 let;
 - **dlouhodobé** se splatností delší než 5 let (např. hypoteční či investiční úvěry).

- Podle účelu lze rozlišit úvěry
 - **spotřební,**
 - **investiční,**
 - **provozní.**

Bankovní úvěry

Kontokorentní úvěr

- je krátkodobý úvěr, který banka poskytuje v pohyblivé výši na běžném (kontokorentním) účtu klienta; k čemuž je sjednána úvěrová smlouva.
- Výhodou kontokorentního úvěru je čerpání, které probíhá volně dle okamžité potřeby klienta, klient není vázán vybrat celou částku úvěru najednou a ani jej nemusí v daný den splatit.
- Podniky jej čerpají za účelem:
 - vyrovnání výkyvů běžného účtu,
 - na sezónní potřebu oběžného majetku,
 - na krátkodobé investiční výdaje,
 - na ostatní krátkodobé potřeby.
- Kontokorentní úvěr patří nejdražší bankovní úvěry.

Bankovní úvěry

Směnečné úvěry - významnou úlohu hraje směnka z obchodního styku.

- **Eskontní** úvěr – odkup směnky před dobou splatnosti,
- **Negociační** úvěr – obdoba eskontního ú. v zahraničním obchodě,
- **Akceptační** úvěr,
- **Ramburzní** úvěr,
- **Ručitelský (Avalový)** úvěr.

Banka se stává hlavním nebo vedlejším směnečným dlužníkem

Primárně neposkytuje peněžní prostředky, ale své dobré jméno!!!

Směnka je cenný papír, na kterém se určitá osoba stanoveným způsobem zavazuje zaplatit oprávněnému majiteli směnky uvedenou peněžní částku. Směnka, která je předmětem odkupu, představuje nástroj placení mezi dodavatelem a odběratelem. Řídí se zákonem č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový.

Bankovní úvěry

Eskontní úvěr

- spočívá v odkupu směn bankou před dobou jejich splatnosti se srážkou diskontu.
- Diskont

$$D = \text{smenečna částka} \times \frac{\text{diskontní sazba (\%)}}{100} \times \frac{\text{doba od eskontu do splatnosti smenky}}{360}$$

- Kromě diskontu klient (podnik) hradí též eskontní provizi = nevratný zpracovatelský poplatek.

Bankovní úvěry

Provozní úvěr

- má v praxi mnoho podob,
- sloužící k financování provozních potřeb, zejména k financování oběžného majetku.

Investiční úvěr

- slouží k financování investičních potřeb podniku,
- jedná se obvykle o účelový úvěr.

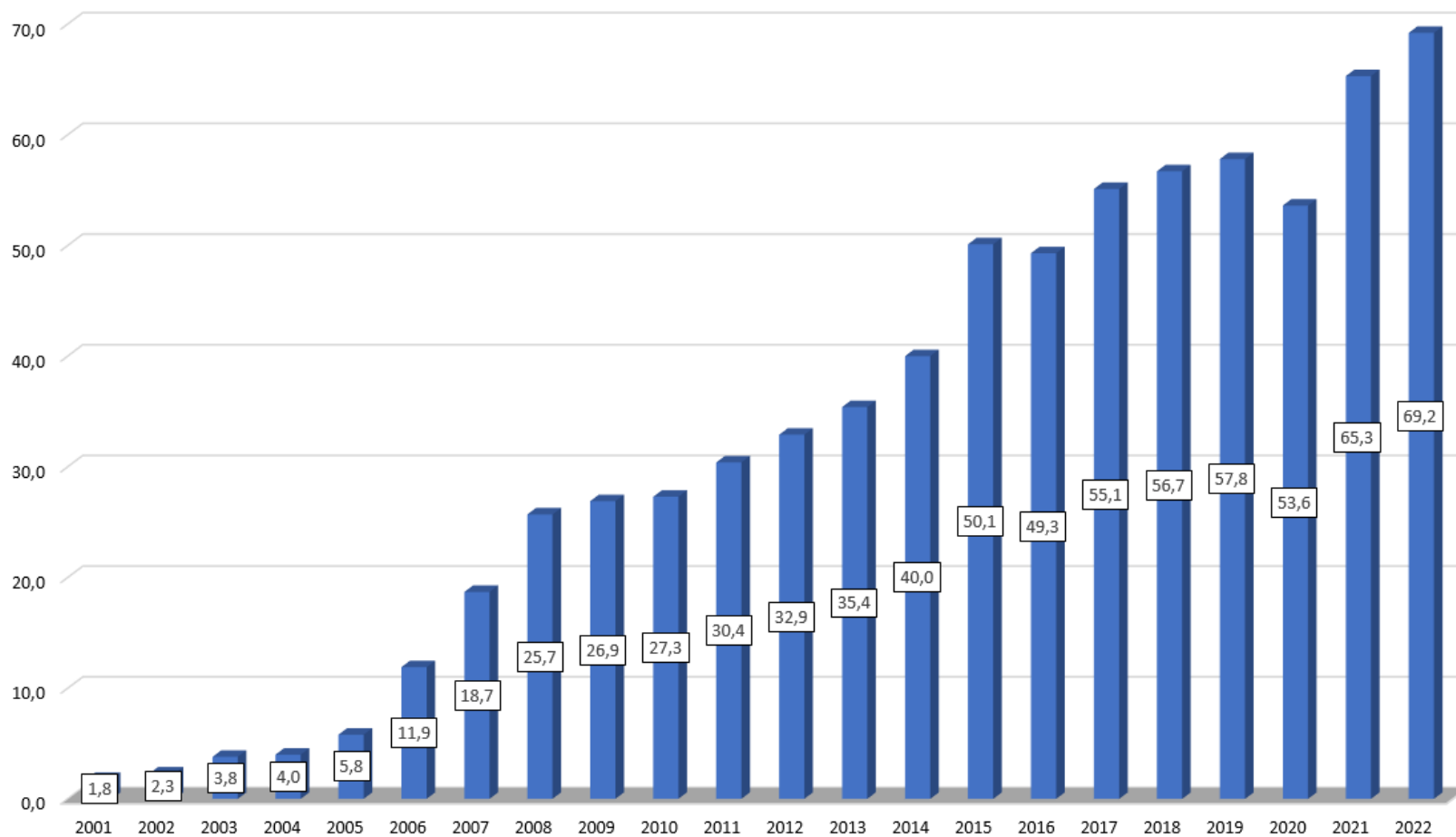
Hypoteční úvěr

- je dlouhodobý úvěr, jehož splácení je zajištěno zástavním právem k nemovitosti.
- je poskytován nejčastěji na financování investic souvisejících s nemovitostmi, ale od roku 2004 i na jiné účely.
- Výhodou hypotečního úvěru je relativně nižší úroková sazba díky kvalitnímu zajištění zástavním právem k nemovitosti.

Sanační úvěr

- je úvěr individuálního charakteru poskytovaný za účelem realizace sanace podniku.
- Banka v případě sanačního úvěru podstupuje vysoké riziko, proto bude požadovat kvalitní zajištění (nejlépe zástavním právem k nemovitosti).

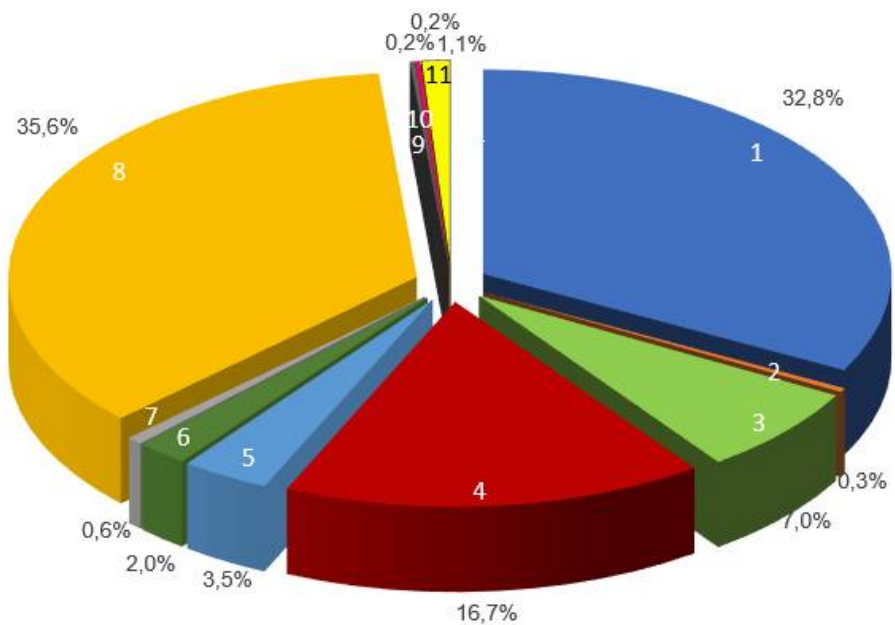
Vývoj podnikatelských úvěrů členů České leasingové a finanční asociace (v mld. Kč)

Zdroj: ČLFA,
2023

Fin

Zaměření podnikatelských úvěrů členů ČLFA v roce 2022 podle komodit

1. osobní automobily - 32,8 %	2. motocykly - 0,3 %
3. užitkové automobily - 7,0 %	4. nákladní automobily - 16,7 %
5. autobusy, trolejbusy - 3,5 %	6. lodě, letadla, vagony, lokomotivy - 2,0 %
7. IT, kancelářská a komunikační technika - 0,6 %	8. stroje a zařízení - 35,6 %
9. ostatní komodity - 0,2 %	10. služby a neidentifikované komodity - 0,2 %
11. nemovitosti - 1,1 %	

Zdroj: ČLFA,
2023

EKO
Cent

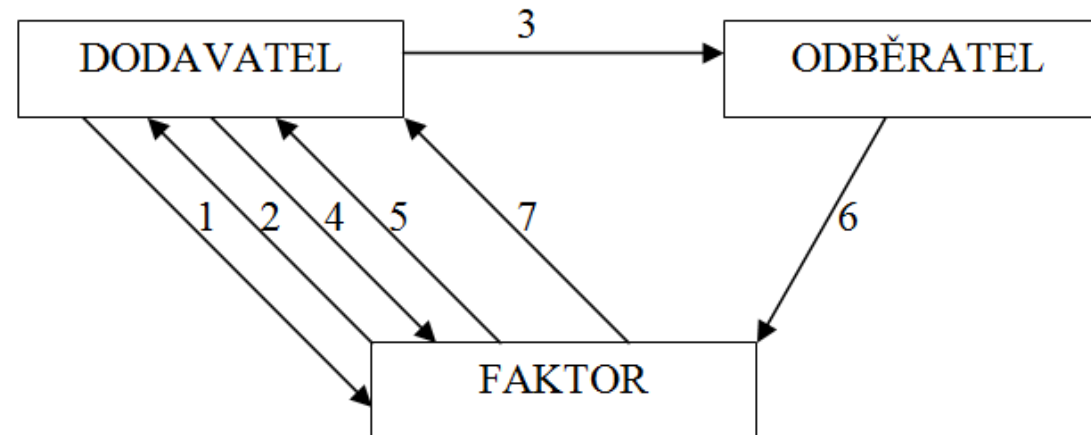
Alternativní formy financování podniku prostřednictvím finančních zprostředkovatelů

- Kromě běžných bankovních úvěrů může podnik využít finanční zprostředkovatele k získání dodatečných peněžních zdrojů např. formou:
 - faktoringu,
 - forfaitingu,
 - leasingu;
 - venture capital, business angels,
 - emise akcií a dluhopisů ...

Faktoring (Factoring)

- je nástrojem pro získání fin. zdrojů vázaných v pohledávkách podniku
- formou postoupení krátkodobých obchodních pohledávek na faktora (faktoringovou společnost) před dobou jejich splatnosti za úplatu.
- Faktor se tak stává novým vlastníkem pohledávek.
- Předmětem faktoringu jsou obvykle pohledávky se splatností 30 – 90 dnů (max. 180 dnů).
- Výhoda faktoringu spočívá v tom, že ihned po postoupení pohledávky faktorovi získává dodavatel část fakturované ceny formou zálohy (70 – 90 % fakturované částky), zbývající část je vyplacena po úhradě faktury odběratelem.
- Nejčastější uplatnění faktoringu je u dodavatelů do potravinářských řetězců. Faktoring zpravidla neprobíhá jednorázově, ale prostřednictvím rámcové smlouvy.

Faktoring (Factorina)

- 1 – dodavatel žádá faktoringovou společnost o faktoring pohledávek,
- 2 – po prověření dodavatele i odběratele je uzavřena smlouva faktor – dodavatel,
- 3 – dodavatel odesílá zboží (resp. služby) a vystavuje fakturu (kopii faktorovi),
- 4 – postoupení pohledávky faktoringové společnosti,
- 5 – předfinancování,
- 6 – úhrada faktury v době splatnosti,
- 7 – doplatek dodavateli (fakturovaná částka snižená o předfinancování a odměnu faktora).

Faktoring (Factoring)

Funkce faktoringu:

- **garanční funkce** (v případě pravého – bezregresního faktoringu),
- funkce **předfinancování** (úvěrování),
- **správa pohledávek** (inkaso, vymáhání pohledávek, prověřování bonity odběratelů atp.).

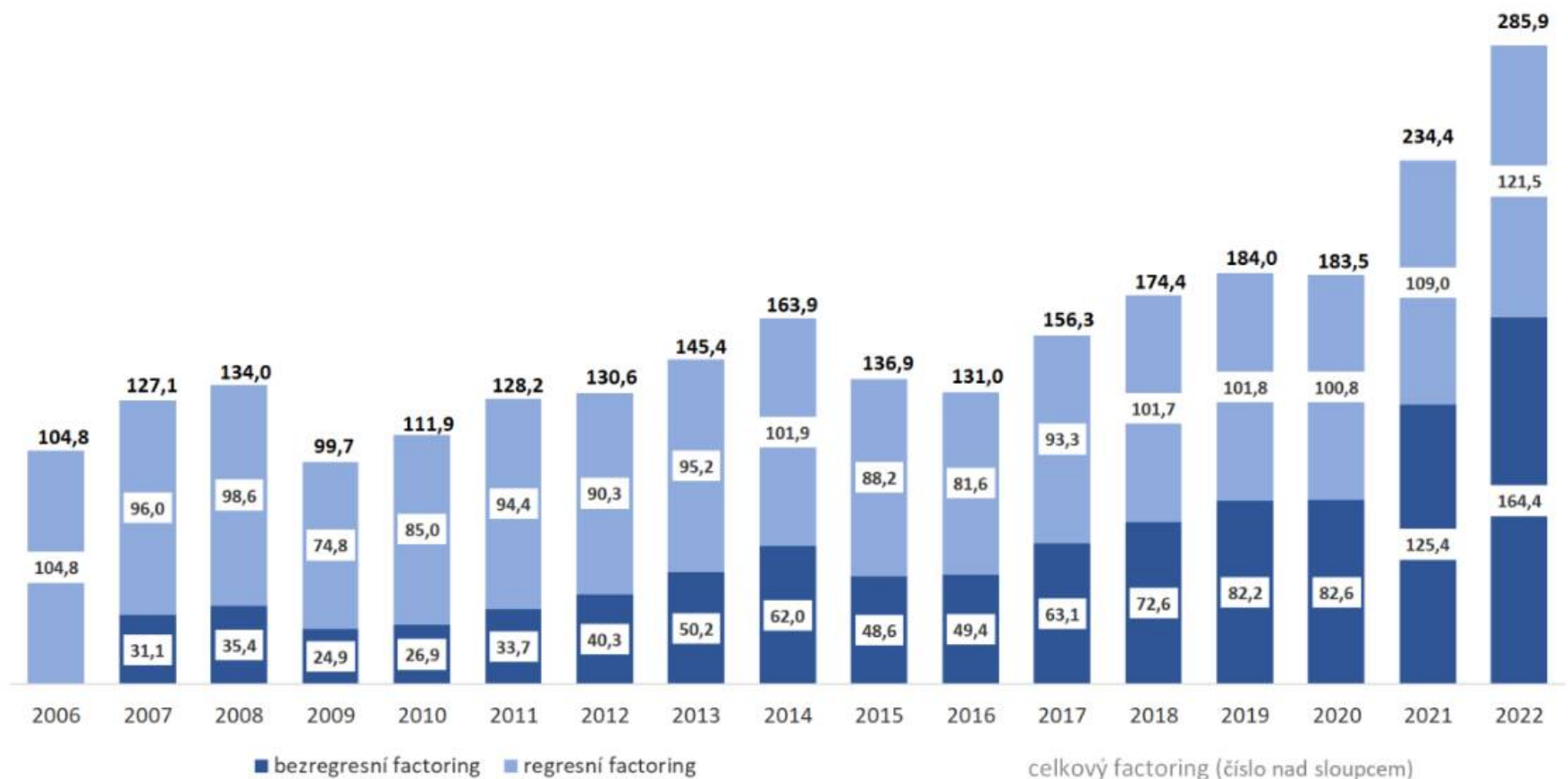
Formy faktoringu:

- **Regresní faktoring** (nepravý) představuje faktoring se zpětným postihem dodavatele v případě nezaplacení pohledávky odběratelem (V ČR aktuálně převažuje).
- **Bezregresní faktoring** (pravý) představuje situaci, kdy faktor přebírá riziko bez zpětného postihu dodavatele.

Náklady na faktoring se skládají z:

- faktoringového poplatku (cca 1 % z hodnoty pohledávky),
- úroků z čerpaných zálohových plateb,
- dalších poplatků za převzetí inkasního rizika u bezregresního faktoringu.

■ Vývoj factoringových obchodů členů Asociace factoringových společností ČR (v mld. Kč)

Forfaiting

- představuje postoupení středně a dlouhodobých pohledávek vzniklých při vývozu
- Pohledávky jsou postupovány na forfaitéra bez zpětného postihu.
- Obvykle se jedná o odkup jednotlivých pohledávek (nikoli rámcová smlouva jako v případě faktoringu),
- Faktoringové a forfaitingové společnosti jsou obvykle dceřiné společnosti bank, příp. specializované instituce.

Leasing

- **Leasing** představuje finanční produkt, jehož prostřednictvím lze financovat zejména movitý majetek podniku,
- 2 základní typy leasingu:
 - finanční,
 - operativní.

Leasing

Finanční leasing

- umožňuje nájemci užívání majetku bez jeho okamžitého nákupu. Po ukončení leasingové smlouvy přechází vlastnictví na nájemce.

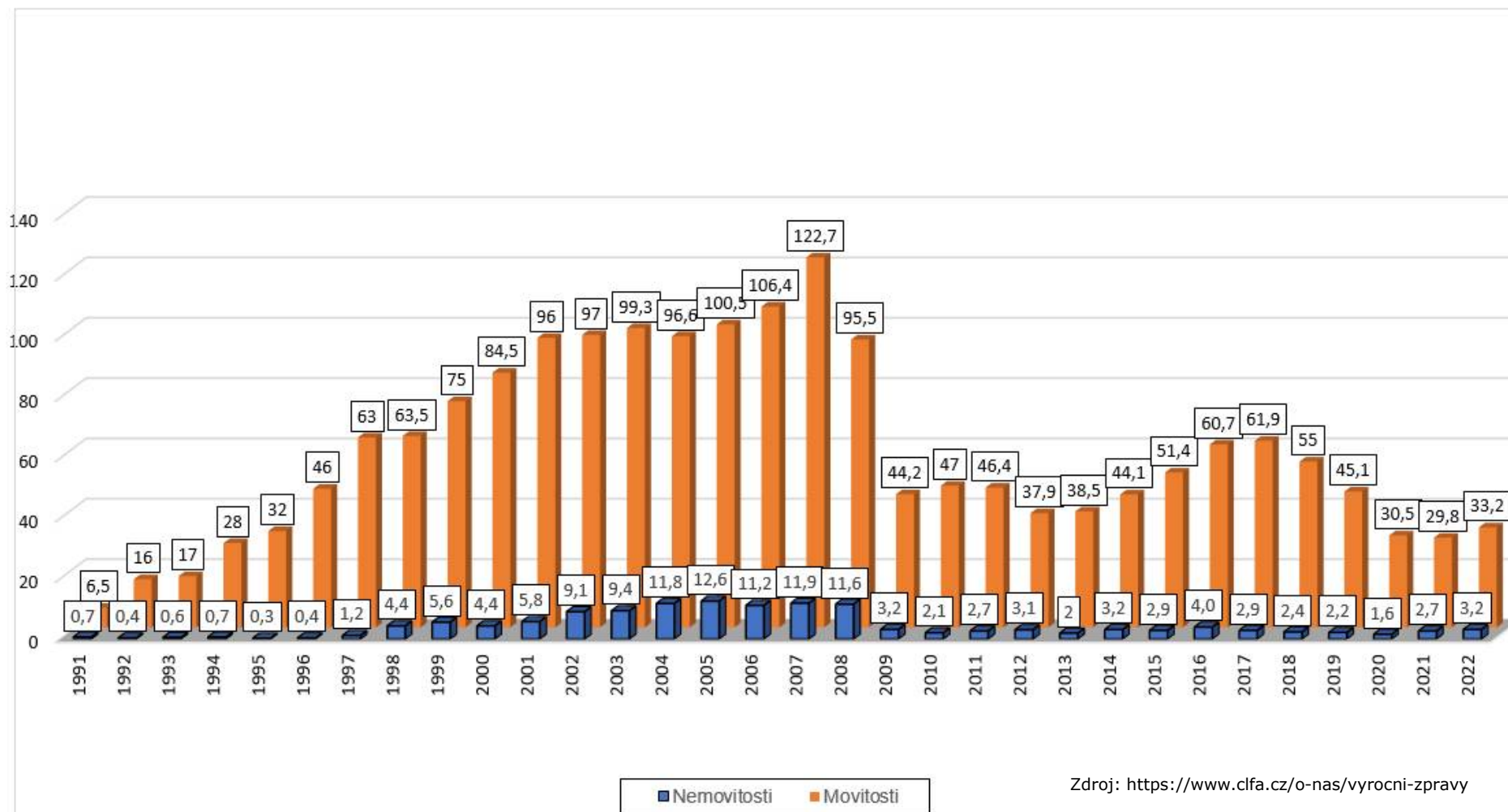
Výhodou finančního leasingu je

- nedochází k jednorázovému výdaji, přesto může podnik užívat předmětný majetek; podnik minimalizuje ztráty spojené se zastaráváním majetku.
- podnik může využít daňového efektu - leasingové splátky mohou být daňově uznatelným nákladem.

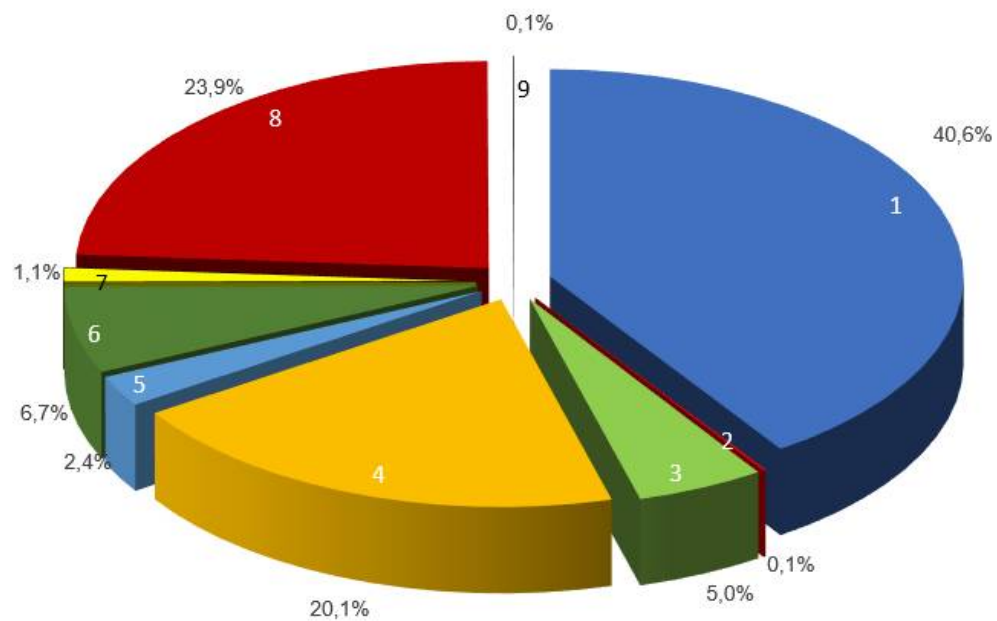
Nevýhodou finančního leasingu je

- cena,
- do vlastnictví nájemce pak přechází majetek, který je již (zcela) odepsaný,
- na nájemce jsou přenesena některá vlastnická rizika (odcizení, zničení atp.) už v průběhu trvání leasingové smlouvy.

Vývoj leasingových obchodů členů České leasingové a finanční asociace (v mld. Kč)

Zaměření leasingu movitých věcí členů ČLFA v roce 2022 podle komodit

■ 1.osobní automobily - 40,6 %	■ 2. motocykly - 0,1 %
■ 3. užitkové automobily - 5,0 %	■ 4. nákladní automobily - 20,1 %
■ 5. autobusy, trolejbusy - 2,4 %	■ 6. lodě, letadla, vagóny, lokomotivy - 6,7 %
■ 7. IT, kancelářská a komunikační technika - 1,1 %	■ 8. stroje a zařízení - 23,9 %
■ 9. ostatní komodity - 0,1 %	

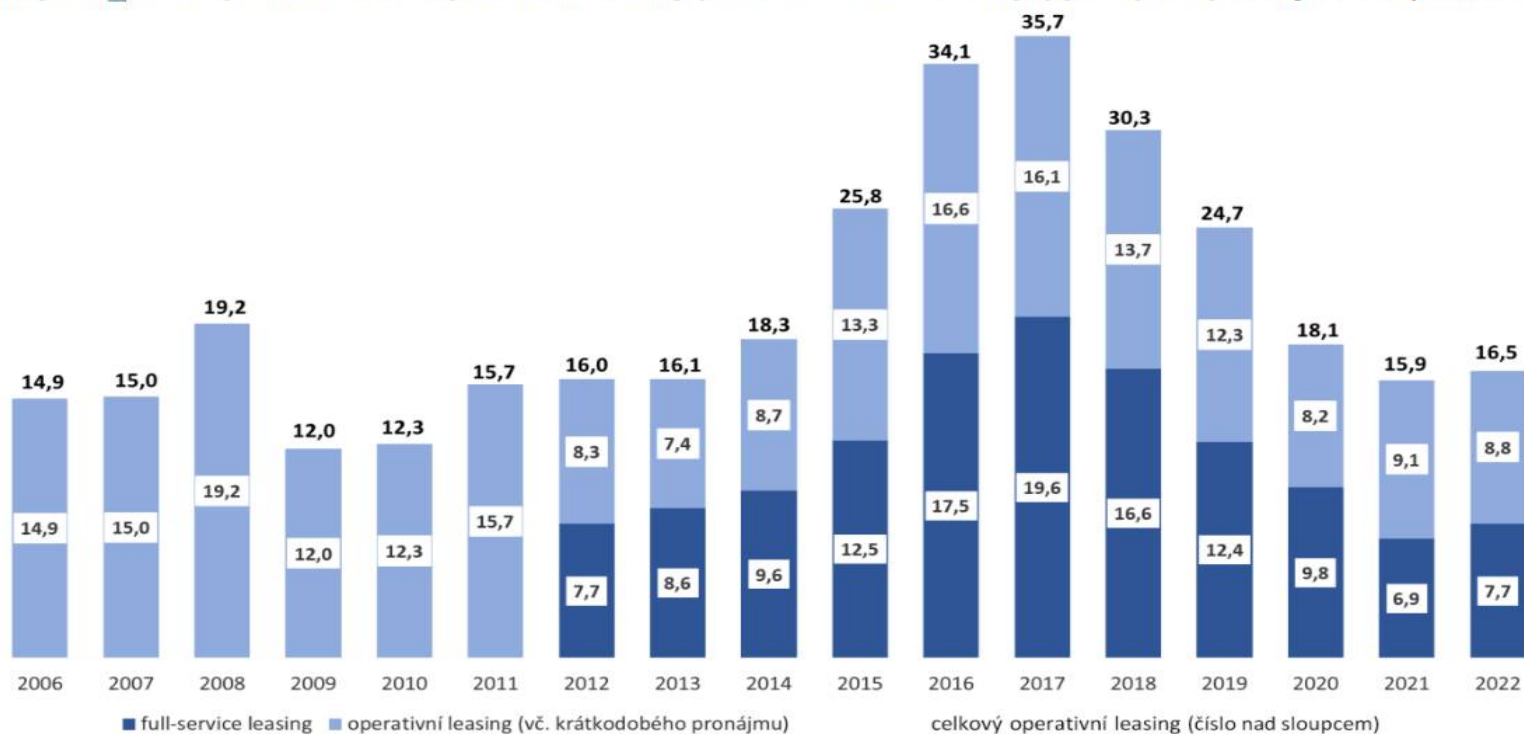
Zdroj:
<https://www.clf.a.cz/onas/vyrocnizpravy>

Leasing

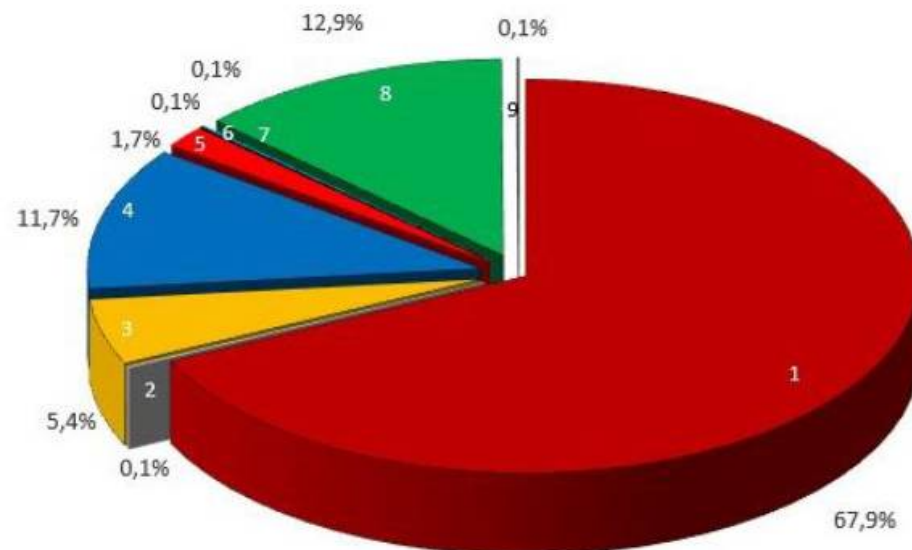
Operativní leasing

- představuje krátkodobý pronájem.
- životnost majetku je delší než trvání operativního leasingu,
- po dobu trvání operativního leasingu se pronajímatel stará pouze o provozuschopnost majetku.
- po ukončení leasingové smlouvy je majetek vrácen pronajímateli.

Financování podnikatelských investic – operativní leasing (vč. full service leasingu) poskytnutý členy ČLFA (v mld. Kč)

F ■ **Zaměření podnikatelského operativního leasingu poskytnutého členy ČLFA v roce 2022 podle komodit**

■ 1. osobní automobily - 67,9 %	■ 2. motocykly - 0,1 %
■ 3. užitkové automobily - 5,4 %	■ 4. nákladní automobily - 11,7 %
■ 5. autobusy, trolejbusy - 1,7 %	■ 6. lodě, letadla, vagóny lokomotivy - 0,1 %
■ 7. IT, kancelářská a komunikační technika - 0,1 %	■ 8. stroje a zařízení - 12,9 %
■ 9. ostatní komodity - 0,1 %	

Zdroj:
<https://www.clfa.cz/o-nas/vyrocní-zpravy>

Rizikový (Rozvojový) kapitál (Venture Capital)

- je kapitál vkládaný prostřednictvím rizikového fondu do základního kapitálu podniku
- je určen na financování počáteční činnosti firmy a financování projektů inovačního a rozvojového charakteru s vysokým rizikem.
- Investory jsou fondy, banky, pojišťovny či jiné finanční instituce a tito vkládají prostředky do fondu rizikového kapitálu, kterým je účelově založená společnost.
- **Investoři hledají podniky s růstovým potenciálem, nehledají podniky, které potřebují peníze, aby přežily!**
- Rizikový kapitál nezůstává v podniku trvale (obvykle 3-7 let) a způsob vystoupení investora je dohodnutý již v rámci úvodních jednání s podnikem.
- Investor může vystoupit formou odprodeje vlastníků podniku, jiné společnosti či uvedením podniku na burzu.

Business Angels

- představuje formu rizikového kapitálu,
- poskytovatelé rizikového kapitálu jsou soukromí individuální investoři.
- Investor se většinou angažuje nejen finančně, ale poskytuje také své znalosti, zkušenosti a kontakty.

Výhody rizikového kapitálu (Venture Capital)

- umožňuje rychle realizovat nadějně inovační projekty – rizikové a kapitálově náročné (za to investor požaduje vysokou výnosnost své investice),
- dochází k posílení vlastního kapitálu (ale rozšiřuje se počet vlastníků),
- investor obvykle přináší nejen finance, ale rovněž zkušenosti a kontakty!

Emise dluhopisů

- alternativa bankovních úvěrů,
- na primárním trhu se účastní zpravidla značný počet investorů rozhodnutých věřitelsky se podílet na vhodných dluhopisových emisích, jež vyhovují jejich sklonu k riziku a očekávání určité výnosové míry.
- Proto je možné upsat v celkovém objemu emise relativně vysokou částku.
- Velký počet investorů, potenciálních věřitelů, znamená, že každý z nich nese jen určitý díl rizika.

Dluhopisy včetně jejich emise jsou v ČR upraveny zákonem č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, který definuje Dluhopis jako zastupitelný cenný papír, vydaný podle českého práva, s nímž je spojeno právo na splacení určité dlužné částky jeho emitentem a popřípadě i další práva plynoucí ze zákona nebo z emisních podmínek dluhopisu.

Emise dluhopisů

Z pohledu emitenta přináší dluhopisy tyto **výhody**:

- v celkovém objemu emise je možné upsat relativně vysokou částku (vyšší než je možné získat formou bankovního úvěru),
- majitel dluhopisu se nepodílí na řízení společnosti.

a **nevýhody**:

- zvyšuje zadluženost podniku,
- dluhopisy jsou spojeny s povinností hradit úroky i při poklesu zisku, resp. ztrátě emitenta.

Emise akcií

Dle **druhu** akcie se rozlišují:

- **Kmenové akcie** jsou běžné akcie, se kterými nejsou spojena žádná zvláštní práva.
- **Prioritní akcie** jsou akcie, se kterými jsou spojena přednostní práva týkající se **podílu na zisku** nebo na jiných vlastních zdrojích nebo na **likvidačním zůstatku** společnosti. Není-li ve stanovách určeno jinak, jsou prioritní akcie vydány bez hlasovacího práva.
- Stanovy mohou určit, že zaměstnanci společnosti mohou nabývat její akcie za zvýhodněných podmínek, tj. nemusí splatit celý emisní kurs upsaných akcií
- Akcie může znít na **jméno** či na **majitele**. (Společnost může vydat akcie na majitele pouze jako zaknihovaný cenný papír nebo imobilizovaný cenný papír.)

Emise akcií

Kusové akcie jsou akcie, které nemají jmenovitou hodnotu a představují stejné podíly na základním kapitálu společnosti.

Pokud společnost vydá kusové akcie, nemůže vydat nebo mít vydány akcie se jmenovitou hodnotou. Podíl na základním kapitálu se u kusové akcie určí podle počtu akcií.

Pokud např. společnost vydala 10 kusových akcií, připadá na každou 10% podíl na základním kapitálu. Pokud společnost následně vydá např. dalších 10 akcií, bude na každou z celkem 20 kusových akcií připadat podíl 5 %, aniž by bylo nutné měnit jmenovitou hodnotu akcií (neboť kusové akcie jmenovitou hodnotu nemají).

EKONOMICKÁ FAKULTA TUL
Centrum oceňování majetku

Děkuji za pozornost

Ing. Šárka Hyblerová, Ph.D.
Centrum oceňování majetku

+420 485 352 481
sarka.hyblerova@tul.cz
www.com.tul.cz